

Szabadka

Bácskai Napló
Politikai napilap
Felelős szerkesztő: Kónya Lajos

MEGJELENIK	
minden nap délután vasár- és ünnepnap kivételével.	
Szerkesztőség és kiadó-hivatal:	
Szabadka IV. Rákóczi-ut. 28.	
Telefon: 306.	
ELŐFIZETÉSI DÍJAK:	
Helyben házhoz hozva	
egész évre	14.00
három évre	42.00
hat évre	78.00
egy hónapra	1.20
Védőküldés postán külföldre	
egész évre	17.00
három évre	51.00
hat évre	93.00
egy hónapra	2.00

Mi lesz a sorsa Belgiumnak?

— Még nem döntöttek. —

Berlin, szept. 18. Kühnemann még nem nyújtotta át a válaszjegyzéket a pápa békejegyzékére. Valószínű az, hogy a válasz határozott kijelentéseket tartalmazna Belgium sorsa felől. Belgium dolgában még nem döntöttek, habár a Kölnische Volkszeitung arról értesül is, hogy az elmúlt héten megtörtént a döntés Belgium sorsáról, még pedig angolbarát értelemben.

Az ántánt győzelme kizárt dolog.

— Angol vélemény Riga elostéről. —

Berlin, szept. 18. Wolff-jelentés: Crèvecourtnál egy német kére jutott angol tiszt kihallgatásakor elmondotta, hogy meggyőződése szerint Oroszország kudarcra után az ántánt győzelme kizárt dolog. Riga eleste angol tiszti körökben nagyon lesújtóan hatott, mert az angol újságok, sőt a felelős angol államférfiak is folytonosan nyilatkozatokat adtak ki, melyek szerint Németország az emberhiány miatt kénytelen védelemre szorítkozni, Ezt a véleményt azonban az események most alaposan meghazudtolták.

Bizalmatlanság a vezérkari főnök iránt.

Stockholm, szept. 18. A szovjet (munkás- és katonatanács) felső bal pártja bizalmatlansággal viselkedik Alexejev vezérkari főnökkel szemben, mert annak idején csak úgy vállalta el a hadügyministerséget, ha a kadettpártiak résztvesznek a kormányban.

Honvédek győzelme a Monte San Gabrielén.

Vezérkarunk jelentése: Az Isonzó mentén a nap folyamán többször élénk tüzéségi harc folyt. A sötétség beállta után az ellenség Podlescétől délre háromszor eredménytelenül támadásra tört előre. A Monte San Gabriele északnyugati lejtőjén honvédosztagok az ellenség árkaiba intézett előretörésükből foglyokat és géppuskákat szállítottak be.

Puska a munkásoknál.

Bern, szept. 18. A Temps jelenti Pétervárról, e hó 15-éről: Szavinkovot megbízták azzal, hogy Pétervárt Kornilov támadása esetén védelmezze. Szavinkov azonban elkövette azt a hibát, hogy a maximalista munkások között több tizezer puskát osztott szét. Ez volt az oka annak, hogy Kerenszki lemondott Szavinkov közreműködéséről.

Ujabb 27 ezer tonna.

Berlin, szept. 18. Wolff-jelentés: Az északi harcra buvárhajóink újabbán ismét 17,000 tonna tartalmu ellenséges hajót süllyesztettek el.

Szabadka az autonómiáért és a papságért.

Szabadka közönsége a legközelebbi közgyűlésen fogja tárgyalni a lapunkban már ismertetett soproni átiratot, amely a magyar törvényhozás házából a katolikus autonómia megvalósítását és az összes bevett vallásfelekezetek papságának anyagi helyzetének rendezését sürgeti a kor viszonyainak megfelelően.

Nincs semmi kétségünk, sőt megvan minden reményességünk arra nézve, hogy a város törvényhatósága minden kicsinyes szemponton felül emelkedve egyhangú hozzájárulással és lelkesedéssel fogja a két fontos kérdést tárgyalni és magáévá tenni. Mindkét kérdés megoldása kiváltképpen manapság időszerű és teljes jogosultsággal bír. Az első: a katolikus autonómia, a magyar katolicizmusnak több, mint hat évtized óta sürgetett és az 1790-91. évi 26. és az 1848. évi 20. törvényekben gyökerező jogos óhaja és kívánása, melynek megvalósításától és a katolikus egyház jogi szervezetébe helyesen beleillesztett megalapozásától és működésétől joggal várhat különösen az u. n. világi vonatkozásokban sok áldásos és hasznosat a katolikus magyar társadalom.

A másik kérdést: a papság, első sorban a lelkészkezdő alsópapság anyagi helyzetének javítását az utóbbi idők, kiváltképpen a háborus évek által előidézett teljesen abnormalis gazdasági és társadalmi viszonyok hozták felszínre, melyek a papság, különösen a lelkészkezdő alsó papság megélhetését hozták igen sok helyen és vonatkozásban válság elé a társadalom más szellemi munkásainak mostoha ellátás alatt levő különböző osztályaival egyetemben.

A papi tiszt, kiváltképpen a katolikus papi hivatás nem egyenlő színvonalu egyéb

kenyérkereseti pályákkal, hanem magasabb és magasabb szellemi javak, lelki értékek vannak gondozására és kezelésére bízva.

De viszont a másik túlzó szélsőségtől is tartózkodunk, mert a lelki javak kezelését nem kívánjuk egyedül lelki eszközök igénybevételére utalni és számukra ezeket kielégítőknak jelezni. Sőtellenkezésképpen, magasabb hivatásuk áldásos kifejtése céljából a köz javára mentesíteni óhajtjuk őket az anyagi megélhetésért való verejtékes és átlásukhoz nem méltó küzködéstől és versengéstől. Különösen manapság, mikor az anyagi felfogás, az érdekhajhászat, a pénz és vagyon rendetlen szeretete a társadalomban oly ádáz tusákat idéz fel, kívánatos, hogy a papi osztály, a lelki értékek hivatalos őre, a szellemi javak kipróbált kezelője, ne legyen kénytelen anyagi gondokkal küzködni, a megélhetés harcában bemocskolódni és így áldásos tevékenységében megbéníttatni.

A tiszta erkölcs, mely az ország talpköve és támasza, sok sebtől vérzik. Ezeknek a roncsoknak megmentésére, a veszendőbe menő erkölcsi értékeknek biztosítására hivatott a papi osztály.

Ezért fogjon össze a soproni átirat támogatására nemcsak városunk közönsége és mutassa meg, hogy ezen a téren is tud vezetni és helyes példát adni a többi törvényhatóságoknak, melyek ez ügyben még nem foglaltak állást és nem hoztak határozatokat.

— A villamos új menetrendje. Mától fogva az utolsó villamos nem fél 10-kor indul Palicsról, hanem fél 9-kor. A városból tehát 8 óra után már nem lehet villamosra kifelé menni. Az első kocsis reggel, úgy mint eddig, fél 6 órakor indul a telepről Palicsra.

Cukor, árpa, petróleum.

— Hogyan lehet árpát kapni Szabadkán? —

(Saját tudósításunk.) A pénznek ma kevés az értéke, azt mindenki tudja. Böles férfiak, nagyfejű honatyák legtöbbjei ennek az okát mindig külföldi szállítással magyarázzák. Mi ebben nem vagyunk szakemberek, de egy kis példára, mely a pénz olcsóságát okozza, itthon is rá tudunk mutatni. Ez az ok pedig az élelmi és általában a közszükségleti cikkek rossz elosztása. Akinek cukorra volna szüksége, az sehogysem tud cukorhoz jutni. Akinek petróleum kellene, annak nincsen és nem is tud kapni. Holott másoknál, kiknek sokkal kevesebb kell, vagy talán semmire, hordószámra áll eldugva. Akinek igen kellene a korpa, az semmiképpen sem bír hozzáférni, míg másoknak fölöslegesen is van.

Es így vagyunk a szénnel, fával, gabonával, gyümölcseivel és talán mindennel. Így történik aztán, hogy mindenki cserkereskedést folytat. Mivel mindent nehéz beszerezni, pénz nem kell semmiért, hanem valamilyen áru. *Öt kiló cukorért például kapni Szabadkán egy métermássa árpát*; de az illető gazda sokkal szivesebben adja oda a széttermássa árpát *3 liter petróleumért.* (Ez így van, ismerjük az esetet.)

Hiába van most a cukornak bol-ti ára. Forgalmi értékét talán meg-sema lehet ma semminek sem határozni. Lehet egy korona 50 fillér a cukor ára; azért nem ad nekem senkise esetleges cukor-fölöslegéből 3 koronáért sem egy kilót. Majd inkább kieseréli má-sért.

Hogy ezen hogyan kellene segíteni? Hogyan lehetne lehetősen egyenletesen elosztani az árut? Ez már nem a mi dolgunk. Mi csak rámutatunk a hibára. De az bizonyos, hogy itt segíteni kell, mert utolvégre mégsem élünk a legsötétebb Afrikában!

A szolgálati szabályzat.

Mint ismeretes, Oroszországban megalakult az első női ezred, a mely „halálfejes regiment“ név alatt harcol. Az új ezred külön szolgálati szabályzatot kapott, a melyből alább közlünk néhány pontot:

1. Az ezred tagjainak a csata tartama alatt szigorúan tilos házasságra lépni ellenséges katonával.
2. Pergőtűz alatt tilos a haját ondolálni.
3. A tölténytáskában csak municiót szabad tartani; pudernek, hajtűnek, avagy pirosítónak nincs ott helye.
4. Telefonszolgálatra csak olyan hölgyek rendelkeznek ki, akik a polgári életben nem voltak telefonos kisasszonyok, mert téves kapcsolásról épp eléggé gondoskodik a diplomácia.
5. A csatákat rossz időben, sőt vasár- és ünnepnapokon is meg kell tartani. Esernyőt hordani tilos.
6. Akik repülőszolgálatot teljesítenek, csak bombát dobhatnak az ellenségre, szerelmes levelet soha.

Mit lehet összelopni egy éjjel?

— A tolvajnak van a legnagyobb szája. —

(Saját tudósításunk.) Borzasztóan harcias menyecske fölött kellett ítéletet mondaniok a szabadkai bírónak. *Korbity Ferencné, Eke (Sötét) Ilona* 24 éves palicsi asszony az egyik szép nyári éjjel elindult a villákba lopni. Amit az udvarokon s verandákon talált, mindent összeszedett és elvitt. Így vitt el özv. Kun Józsefnétől egy himzett asztalterítőt, egy asztalfutót és 2 abroszt; Gál Emilnétől 3 női zubbonyt és 2 abroszt; Komor Gézától egy ezüst tejmerő kanalat, 2 abroszt, 1 bélelt asztalterítőt, 1 jég szekrényterítőt, 3 asztalkendőt és 1 vizes poharat; Schräger Lajostól 2 játékbát, babapaplant, babapárnát, abroszt és vizeskannát; Falcione Nándornétól 1 asztalterítőt; Kunetz Mértől 2 abroszt, 1 asztalfutót, 3 törölkűhát, 5 asztalkendőt és 1 függönykelmét, mindösszesen 610 korona 60 fillér értékben. Ezt a rengeteg holmit azonban nem vihette el, mert a csendőrök elfogták.

A bíróság előtt most az asszony azzal védekezett, hogy kénytelen

volt lopni, mert férje a haretéren van és ő csak 30 korona hadise-gélyt kap egy hónapban s abból 3 apró gyermekével nem tud meg-élni. Legidősebb gyermeke 5 éves, a másik 3 és a legkisebb fél éves. Ezek miatt nem fogadják őt munkába, de otthon szokott néha mosni.

— Azt tessék megállapítani, hogy mit veszek 30 koronából! — mondotta a törvényszéken. Elme-gyek én dolgozni, csak adjanak enni; nem is kell fizetés. De a gyerekeket majd odaadom a bírónak őrzésre, mert ezekkel nem mehetek munkába.

Az asszonyt, akinek különben sok tekintetben igaza van, mert nehéz neki kenyeret keresnie, de — nyelvésségből úgy látszik, nem is valami nagyon kap a munka után — lopásért 8 hónapi börtönrre ítélték. Súlyosító körülménynek vették az asszony viselkedését és hogy szinte azt vitatja, mintha jogosan járt volna el a lopással s megbánást egyáltalán nem mutat. Az ítélet ellen az asszony felebbe-zett, de az ügyész is, súlyosbításért.

kalácsot, de nem fogadta el. Ad-ják hát maguk a szegény kato-náknak; itt hagyom olcsó áron.

Es így többször is adogatott el élelmiszert, melyekről később ki-sült, hogy éjjel a katonáknál lop-ta. De Pozsárnának is rut halát-lansággal fizetett. Kétszer is be-tért éjjel az üzletébe — ahová nappal valószínűen csak terepszem-lére járt be — s onnan fehérneműket és pénzt vitt el, összesen mintegy ezer koronát.

A 27 éves cigányasszonyt, aki már sokszor volt büntetve, a sza-badkai kir. törvényszék ez év ju-lius 4-én elítélte 2 évre és 2 hó-napra. Felebbezésére a kir. ítélő-tábla 1 évi és 6 hónapi börtönrre szállította le a büntetését.

Ezt az ítéletet hirdették ki előt-te s abba bele is nyugodott. Csak az nem tetszett neki, hogy a lo-pott pénzen vett ruhát nem kap-ta vissza. Így csak két szoknyája maradt meg.

árdrágítás is megbotránkozott. Sok paraszt lelkülete undorító. Egy mm. buzgért képes 100 forintot zsebre venni; a krumpli 70-80-100 forint, a tengeri csövesen 35-40-50 forintjával adják és veszik. Uri-ember termelők a maximális árat betartják, de a parasztnak nem ér semmit; a feljelentés nem ér semmit, mert tárgyalás, kihallgatás, tanu-szerzés a következmény és — a parasztnak boszúja.

Azzal mentetik magukat — és ebben nagy igazuk is van, — hogy kénytelenek maximális áron fölül adni, mert a maximálatlan iparikkak, a gunya, ruha, csizma és minden másnak az ára oly ma-gas, hogy az ő 100 százalékos ár-drágításuk azt meg sem közelíti. Valamit jó volna tenni már itt is!

— Kinek kell krumpli? Akinek nincs egész évre elegendő burgo-nyája, az jelentse be szükségletét a közlelmezési hivatalban (Dam-janich- és Wesselenyi-utca sarkán) Jelentkezni szept. 25-ig lehet.

Beszédek.

(XIII.)

(Folytatás.)

Baloghy Ernő dr. székfoglaló beszéde.

Különböle bizottságokat próbál-junk szervezni: tanügyi, népjóléti, közellátási, közegészségügyi és kulturbizottságokat, amelyek hoz-záségitenék a várost álmai meg-valósításához.

Köszönöm a szives érdeklődésé-ke, kívánom, hogy az a hivatalos kötelék, amely köztem és a város között fennáll, baráti, szeretettel teljes kötelékké változzék. Kíván-nom kell, hogy működésem kel-lemes emlék legyen Szabadkára is, reám nézve is. En ki akarom éremelni Szabadka város becsü-lését. És amikor távozni fogok in-nen — előbb, vagy utóbb: nem tudom —, azt akarom, hogy el-mondják, miszerint egész szive-met, egész lelkemet a közügynek szenteltem és egész erőmmel en-nek a szép, ennek a szeretett Sza-badkának a fejlődésén dolgoztam. (Lelkes éljenzés.)

Völgyi János dr. tb. főjegyző a főispánhoz.

Méltóságos Főispán Ur! Tekin-tetes Törvényhatósági Bizottság! Szabadka város törvényhatósági bizottsága hódolattal vette tuda-másul 6 oszári és apostoli kirá-lyi Felsőgőnek legmagasabb elha-tározását és megnyugvással fogad-ta a magyar királyi kormánynak e legmagasabb elhatározáson ala-puló intézkedését, hogy Szabadka város üresedésben levő főispáni székét betöltőte. Megnyugvással vette tudomásul a tényt, mert ez-zel újra helyreállt az összekötte-tés a kormány és a városi köz-igazgatás között, ami különösen a mai küzdelmes, nehéz időkben oly kívánatos és szükséges. Szükséges ez az összeköttetés, mert a főis-pán a város ügyeit intéző legfel-sőbb fórumnak a bizalmasa, ő a közigazgatás legfontosabb szerve.

Ennek a nagyon fontos állás-nak elengedhetetlen kelléke az igazságosság és pártatlanság. Igaz-ságosnak kell lennie, hogy az esz-mék egyike se szoruljon háttérbe; pártatlannak, hogy vallási, nem-zetiségi különbségeken felülemel-kedve a különféle széthúzó erők irányítója, pártelója legyen.

A törvényhatósági bizottság ezért örömmel fogadta a hírt, hogy e díszes állás betöltésénél Méltósá-god személyére esett a választás, mint aki a közélet terén kifejtett eddigi komoly, számottevő mun-kásságával elég biztosítékot szol-gáltat arra, hogy a tiszteletreméltó elődökhöz méltó utód lesz.

Nagy és igaz örömmel okozott Méltóságodnak az a kijelentése, hogy Szabadka város érdekében a hivatalnokokkal együtt, azokkal vállaltva akar küzdeni és dolgo-zni. Ezért üdvözljük Méltóságó-dat és kérjük, jóindulatát ne von-ja meg tőlünk. (Éljenzés.)

(Folytatjuk.)

— Kinevezések a fővárhivatal-nál. A pénzügyminiszter *Májai Artur* ujvidéki fővárhivatali ellenőrt a IX. fizetési osztályba és *Baranyai Ferencet* ugyancsak az ujvidéki fővárhivatalnál a X. fizetési osztályba fővárhivatali tisztte nevezte ki.

Földbirtokos cigányasszony.

— Olcsó kolbász és kalács a szegény katonáknak. —

(Saját tudósításunk.) Igen rava-szul a jétékonyság leplőbe burko-lózott egy tolvaj cigányasszony, aki azonban most elvette méltó büntetését. Özv. *Babos Jánosné* volt az a nagy ravasz, aki ez év februárjában több ízben is beáll-tott *Pozsár Gézá* néknél Szabadkán a Petőfi-utca 60. szám alatt levő kávéházába és ott előkelő ke-lebiai földbirtokosnőnek mondotta magát. Ugy is viselkedett, mint ahogy egy előkelő hölgynek vi-selkednie kell. Volt aranylánc és voltak értékes gyűrűi. Többször meg is kínálta őket sok ennivaló-val, azzal, hogy:

— Bekoztam a sógoromnak ezt a sonkát, szalonnát, kolbászt és

Gazdasági levél

a szülő csalásáról és a tolvajlasi dühről.

(A Délvidék tudósítása.) A lapok tele vannak a bőséges szüret em-legetésével és a rekordtermés han-goztatásával. Sajnos, az a feltevés nem nyugszik a valóságon, mert, — mint minden — úgy a szülő is megcsalta a gazdát.

A május 23-iki fagy elvitte a termést minden olyan penton, mely lapályosabb volt. A dombokon nem ártott, de a legbujább termés a völgyekben, hajlatokban szakott lenni. Majd jött a július 17-diki jégverés, ezt követte a sérült fű-téken föllépő fakórohadás, úgy hogy egyes táblákról a termésnek kilentizedrésze elveszett.

A hónapokig tartó aszályban a szülő nagy része lesült és ha most megindul az esőzés, itt van a rothadás.

Nálunk legalább Királyhalmán így áll a dolog.

A krumpli szára elhalt, alatta a korai rózsakrumpli éretlen. Ha fölszedjük, elrothad, ha otthag-yuk, ellopják, mert a nép tolvaj-lási dühe határtalan. Hasonlóan az

NAPI HIREK.

MAGYAR-NÉMET BRIF

a dajcse bruderekhez.

Kedves pajtás, liber dajcse,
nem csinállok semmi zajt se,
aber hidd el, nagy a ládom,
édes, drága kamerádom,
hogy nálatok már ájn jéder
hizni vágy auf unzer léder,
a bőrünkön, kerntmagyáris,
guter frájnd, ez kicsit náris.

Magoszljuk mi, vasz vir háben,
adunk néked file gáben,
mit mi eszünk, kanszt dú essen,
vir verden nikt összevessen,
jut tenéked krumpli, árpa,
esz ferlirt zik niks in kárba,
jut neked bor, búza bőven,
minden részből haszt den löven.

Jó étvágyat vir dir vinsen,
hidd el, hogy több nekünk sinosen,
dú biszt unzer szövetséges,
andersz ez nem lehetséges,
a fronton s a hinterlandban
együtt járunk hand a handban,
és ha te nyögsz: úszt koplalni,
glaube: nekünk sinos több falni.

— Az Oltáregylet a kifosztott erdélyi templomokért. Hazafias és vallásos lelkű tének gyönyörű jelét adta a szabadkai Oltáregylet, amikor az oláhok által kifosztott erdélyi templomok felszereléséhez nagylelkű adományával az elsők között hozzájárult. *Majláth Gusztáv Károly* erdélyi püspök szép levélben köszönte meg az egyesület elnökének, *Ruffy Pálnak*, az Oltáregylet 6 csomagját. Az egyes ruhadarabok kiállítás, elkészítése, csomagolása lelkes vezetőkre és hitből élő tagokra vall — írja a püspök — e tekintetben az adományozók között a szabadkai Oltáregylet vezet. A szegény, kifosztott templomok hívei hátaltelt szívvel imádkoznak a kegyes nagylelkű adományozókért... Végül köszönetének és hálájának tolmácsolását kéri a püspök az egyesület buzgó tagjai részére.

— Csütörtökön lesz cukor. A zsidó ünnepek miatt szerdán megszák ki a kereskedőknek a cukrot és a közönség csütörtökön 5 heti adagot kap, aug. 6-tól szept. 9-ig.

— Rend a piacon Mától kezdve reggel 7 óráig kereskedők és kolák semmit sem vehetnek a termelőtől a piacon. Idegenek csak a rendőrség engedélyével vásárolhatnak a tejmelőtől a szabadkai piacon. Ezt a rendeletet pedig úgy játsszák ki a kolák, hogy már hajnalban kiállanak 20 an, 30 an is az utakra, kimennek egészen Radonovácig, nagy kosaraikkal és összevásárolnak minden gyümölcsöt. Ők a szilvát pl. 40 fillérért veszik különként és eladják 1 koronáért s azon fölül is. Csak nem teszik meg, hogy nem játsszák ki az új rendet!

— Új kántor Vaskuton. Kántorválasztás volt Vaskuton e hó 13-án *Schwerer Ferenc* hitközségi elnök vezetése alatt. A meggyének egyik legjobb kántortartói állására — csak hárman pályáztak; — ez annak a körülménynek tudható be, hogy az állás nem volt kellőleg meghirdetve és hogy háboru van. Pályáztak *Schön Antal* magyar hertelendi, *Koffán Béla*

Mindig gúte brüder vagyunk igaz szívből ezt, azt adunk, de hát oda van már minden, vó niks isz, isz niks cu finden, hombár, magtár üres régen, rossz volt az év, vár kájn régen, gyenge termés, szedte-vette, nincs sok vájeen, nincs sok fette.

Sirnak nálunk bácsik, nénik, vir háben most zelber vénig, mégis adunk, dajcser, néked, nem hagyunk mi veszni tóged, szerénytelen áber ne légy, helpte helyett mindent ne végy, ó, nézd, végső falatunk-e, csak akkor kérj: bród fiájs, sunke.

Nézd a magyar már mily máger, akárcsak egy hóentráger, ha elpusztul inségében, kann er dir niks többé gében, tehát ha már viszel innen, hagyj kamrákban etvasz drinnen, hagyjatok is, nikt nur nehmet, gondolj ránk is, liber német.

Koró Pál.

geresdi kántortartók, mindkettő Baranyából és Stéger József külföldi kántortartó a Bácskából.

— Gyümölcs a tisztviselőknök. A mai rettenetes gyümölcs-drágaságban nagy előzékenységet gyakorolt a városi tanács a tisztviselőkkal szemben, mikor utasította a palicsi földművelőiskola igazgatóját, hogy a termést a maximális áron elsősorban a jelentkező tisztviselőknök adja el. Gyümölcsbeszerzés végett tehát forduljanak a tisztviselőknök a földművelőiskola igazgatóságához.

— Behívják az alkalmatlanokat. A hadsereg utánpótlásának biztosítására a miniszter rendelete szerint az alkalmatlanokat könnyű szolgálattételre behívják. A miniszter egy későbbi rendelkezése alapján az 1879-1897. évf. folyamán született népfelkelésre kötelezett alkalmatlanok behívása már október hónapban meg fog történni.

— Bácskai svábok lapja. Másfél hónappal ezelőtt megindult a fővárosban *Neues Kleines Journal* címen egy keresztény napilap német nyelven. Az ország németnyelvű keresztény közönsége régen érezte ilyen lap hiányát. Rendkívül ügyesen szerkesztik és oly élénk és tartalmas minden száma, hogy bátran fölveheti a versenyt bármely más, a fővárosban megjelent hasonló terjedelmű német lappal. A *Neues Kleines Journal* a keresztény eszméknek bátor szavú hirdetője és igazán megérdemli, hogy minden németnyelvű magyar ember olvassa. Különben a Bácska sok falujában már eddig is nagyon megkedvelték.

— Primusz gyilkosát másodsor is elfogták. *Peits Gavrán Elek* 6 os népfelkelő orvul támadta meg *Primusz Péter* főgépészt. Az Egyesült Felsőbácskai Gőzmalom gépésze a merényletnek áldozata lett. *Peits Gavrán* éppen aznap fogta el a katonai rendőrség, mikor *Primusz* meghalt. *Peits* azonban a 6-osok fogdájából megszökött. Most a katonai rendőrség *Sándor-*

külvárosban egyik barátja lakásán ismét elfogta.

— Szent Antal mint újságíró. Sok szerepe volt már Szent Antalnak az iuséges emberek segítésében, de újságíró még sem volt még eddig. Most egy katoná tette meg annak, önhibáján kívül. Ma ugyan is a harctérről egy tábori lapot kapunk. A lap címzése a következő: „Tek. Szent Antal szerkesztő urnak, Szabadka.” A lapot nekünk hozták, mert a *Delvidéket* nyomják a Szent Antal-nyomdában. Es nekünk is szólt az irás.

— Hogyan jár a makacs tanu? Sokan nem tekintik a tanuzást komoly kötelességnek és emiatt nagyobb bajuk is keletkezhetik. Így járt most *Janovics Pálné* is. Junius eisejére egy tárgyalásra tanunak volt beidézve, de a szabályszerű időzés ellenére sem jelent meg. Új határnapul aug. 22 t tüzték ki a tárgyalásra, de ekkor sem jelent meg, a rendőr nem tudta elővezetni, mert Tavankutra ment lakni. Tegnap kellett volna Tavankutról elővezetni, de helyette csak *Tóth Kása Péter* csendőrsparancsok jött el Tavankutról és bejelentette, hogy az asszony még szombatn elázozott hazulról és nem tudták megtalálni. Hétfőn reggel itt is keresték a szabadkai piacon, de nem találták. Elrendelte tehát a bíróság az előzetes letartóztatását és így, ha megtalálják, a legközelebbi tárgyalásig hatósági őrizetben lesz.

Hirdetéseket felvesz a „Délvidék” kiadóhivatala.

— A románbarát bíró hivatalvesztése. *Bogdán Elek* dr. szabályai albiró 1915-ben *Boldogasszonyfalván*, 1916-ban pedig *Csurugon* ittas állapotban dicsőítette a román diplomáciát és *Bratianu* s *pravoszláv* érzelműnek vallotta magát. Feljelentést tettek ellene és a szagedi ítélőtábla, mint fegyelmi bíróság, hivatalvesztésre ítélte. Indokolásában megállapította a királyi ítélőtábla, hogy a hazafiatlan magatartást tanusító, magáról megfélekedezett embert a magyar hazafias bírói karból el kellett távolítani. *Bogdán* felebbezése folytán a Curia a tábla ítéletét helybenhagyta.

— Melegfürdő Palicson. A vasárnapi miniszteri rendelet szerint hetenként csak 3-4 fürdőnapot lehet tartani. Palicson melegfürdő e héten csak péntek, szombat és vasárnap lesz, a jövő héten pedig csütörtök, péntek, szombat, vasárnap.

— Akinek a Lélek megengedi a lopást. Nem mindennapias, órdékes tárgyalás volt tegnap a szabadkai kir. törvényszéken. Egy asszony állott a bírák előtt, lopással vádolva. Be is ismerte a bűncselekményt, de bűnösnek már nem érzi magát. Az elnök megkérdi tőle:

— Miért? Talán szabad lopni? Hát ki biztatta magát, hogy lopjon?

Erre az asszony fölfelé fordítja a szeméit és fölmutat az ujjával:

— Az ott ni, a Lélek.

— Melyik Lélek?

— Hát a Szentlélek. Azt mondta nekem 15 évvel ezelőtt Pesten egy templomban, hogy szabad lopni. Maguk nem látják a Léleket? En most is látom.

Minthogy az asszonyról nem tudta a bíróság megállapítani, hogy tetteti-e magát, vagy pedig csakugyan félkegyelmű, elrendelték elmeállapotának a megvizsgálását.

— Kerenszki főparancsnok — zsidó volt. A délafrikai Pretoriában megjelenő *Vlkatem* című lap leplezi le Kerenszkit. Elmondja, hogy két fitestrére van, akik *Johannesburgban* élnek, még pedig egyikük *patkolókovács*. A Kerenszkiek *Rigában* születtek és — izraelita vallásúak. A mostani elnök, *Kerenszki*, annak idején, mikor a nagy zsidóüldözések kezdődtek Oroszországban, megkeresztelkedett és az ortodox-görög hitet vette föl, de két testvére megtartotta apáik vallását és mint egyszerű polgárok élnek Délafrikában.

— Nem sürgős a magánépítkezés. A belügyminiszter legújabb rendelete szerint a folyamatban levő magánépítkezéseket Szabadkán is össze kell írni s a foglalkoztatott munkásokról és a készletben levő anyagokról kimutatást kell készíteni. Az intézkedésnek az a célja, hogy az esetleges fölösleges magánépítkezések megszakításával a középítkezések menelét gyorsítsák és a telbenmaradt katonai építkezéseket befejezhessek.

Ha régebbi lap példányokat akar rendelni valaki, írja meg levélben, hány darab újság kell neki, küldjön be abban a levélben a *Délvidék* kiadóhivatalának annyiszor 6 fillérenyi levélbélyeget és mi azonnal küldjük címére a lapot. 5 újságért például küldjön egy 30 filléres bélyeget.

Főszerkesztő: *Pinteris Károly*
igazgató, Budapest.
Főmunkatárs: *Dr. Fontányi József*
ügyvéd, Szabadka.

Nyomatott a kiadótulajdonos, *Szent Antal Nyomda és Irodalmi Vállalat* mint szövetséges kiadóhivatalában Szabadkán, Rákóczi-utca 20. szám

Felolós szerkesztőnk telefonszáma:
Palics 34.

Megjött
A tatárjárás

Bakonyi Károly operettje filmen 4 felvonásban. Bemutatóra kerül:

Lifka moziban
kedden, szerdán és csütörtökön.
Kezdete fél 6 és fél 9 órakor.

Vatódi amerikai
fogak és fogsorok

Különlegeségek fogászati munkákban, arany és platinából, valamint arany és platinafogak, koronák és hidak, ugyancsak szájpadlás nélküli fogak. Foghuzás teljesen érzéstelenítve és fogtömés (plombok). *Schäffer Géza* vizsgázott fogtechnikus, Szabadka, Kossuth-u., Prokechás.

Telefon Interurban 561.

852/917.

Hirdetmény.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszterium 66330. sz. körrendelete alapján értesitem a város közönségét, miszerint az 1917-1918. téli évszakra az ország rendelkezésére álló szén- és kőmennyiségnek nyilvántartására és szétosztására a 72/1917. M. E. számú rendelet alapján az „Országos szénbizottság” illetékes. Ezen „Országos szénbizottság” munkájának megkönnyítésére a polgármester ur 2352. elm. sz. intézkedése folytán helyi szénelosztó bizottságot szerveztem, mely bizottság lesz hivatala Szabadka város közönségének a reánk kővetkező téli időnyre kiutalandó és okvetlenül szükséges fűtő és tüzelőanyag igazságos felosztása iránt intézkedni.

A város területén levő ipari üzemek a katonai (közös hadsereg és honvédség) intézmények, a m. kir. oszlopártyó, valamint a közfoglalmu vasuti vállalatok szénellátása nem tartozik a helyi elosztó bizottság hatáskörébe.

A város területén levő magánháztartásokban, intézetekben, iskolák, üzletek, színházak, kórházak, szállodák, vendéglők, kávéházak céljaira szükséges fűtési és főzési tüzelő anyagok igazságos elosztása képezi a helybeli szénelosztó bizottság feladatát. E célból első sorban szükséges megállapítani, hogy 1917. szept. 15-én az egyes magánháztartásokban, intézetekben, iskolák, üzletekben, színházak, kórházak, szállodák, vendéglők- és kávéházakban, mennyi szén, koks, brikett és fa van készletben és mennyi a fedezetlen szükséglet?

Felhívom ennél fogva az egyes magánháztartások feleit és intézetek vezetőit hogy fűtőanyag készleteik szeptember 15. állapotát f. hó 19. ig jelentse be. A bejelentésre és az ezzel kapcsolatos adatok kitöltésére összeíró-ívek adatkak ki, mely ívek a hivatalos órák alatt a városi mérnöki hivatalban szept. 15-től kezdve voendők át. Ezen ívek legkésőbb f. hó 19. déli 12 órájáig a városi mérnöki hivatalban kellően kitöltve beadandók.

Aki az összeíró-ívekben valótlán adatokat közöl — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el, és két hónapig terjedhető elzárással és 600 kor-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik szonkiivil a bevallott mennyiség elko-bozható.

Aki összeírási ívet nem ad be, az tü-zelő anyag beszerzésére mások rovásá-ra később engedélyt nem kaphat, illet-ve igényt nem tarthat arra, hogy tüze-lő anyag szükségletéről a bizottság gondoskodjék.

Szabadkán 1917. szeptember hó 15.

Frankl István
városi főmérnök.

Csordajáráson

7¹/₂ kapa szőlő,

idei terméssel együtt, esetleg csak a természetes, szabadkészből

eladó!

Tudakozódni I. kör, Kinizsi-utca 438.
Üzv. Betlehem Mihálynénál

24263 szám./tan. 1917.

Hirdetmény.

A m. kir. földmivvelőügyi miniszter ur annak megállapításából kiindulva, hogy az u. n. tengeri moly a tengeri termésben már az előző években is jelentékeny károkat okozott, a mely kár a jövőben még jobban fenyeget 35000/317. sz. rendeletével a tengeri moly irtását az 1894 évi XII. tc. alapján kötelezőnek nyilvánította s azt fenti rendeletével el is rendelte.

A tengeri moly közvetlenül nem irtható, miután nincs mód arra, hogy annak tojásait és parányi hernyóit közvetlenül elpásztlítsuk, a miért is annak irtása csakis közvetett uton és pedig egy módon történhet, hogy a tengeri moly rajzása előtt főleg a kukoricaszárral és szárízékkal — mint a moly növényi részekben a tengeri moly hernyója legfőképpen táplálk. — oly képen rendelkezünk, hogy a tengerimoly pilléjének a kirajzása és az új kukorica ültetvény megtörtézése megakadályoztassék.

A tengeri moly rajzása a szerzett tapasztalatok szerint május hó végén és július hó elején szokott megindulni, a miért is a földmivvelőügyi miniszter ur minden év május hó 31. napjánban állapította meg azt a legvégző határidőt, a meddig a védekező intézkedések okvetlenül végrehajtandók.

A tengeri moly elleni védekezésnek legbiztosabb módja az ha a kukorica szár és szárízék a tengeri moly rajzásának ideje előtt felhasználatik, felszecsakázva elvermettetik, feltüzelés által megsemmisitetik, vagy a trágyába alaposan begázoltatik.

Tekintettel azonban arra, hogy a kukorica szár sok esetben mással nem pótolható nyári tüzelő anyagot képez, a városi tanács — különösen a fenyegető tüzelő anyag hiány miatt, — a kukorica szár és szárízék megsemmisítése által okozott anyagi hátrány elkerülésére az alábbi követk. zék szerint módot kíván nyújtani.

A tengeri moly elleni védekezés céljából elrendeli a tanács, hogy a május hó 31-én kimaradt kukorica szár és szárízék felégetés által megsemmisíteték, vagy legalább 1 m. vastag szalmatakaróval, illetőleg egy láb vastagságu földréteggel fedessék be, hogy ily módon a tengeri moly rajzása lehetőleg megakadályoztassék.

Az így betakart kukoricaszárnak és szárízéknek fogyasztása augusztus hó 1-5-é napjáig egyáltalán tilos, az ezen időn túl fogyasztásnál pedig ügyelni kell, hogy a kazal kinyitása után a nyílás gondosan betakartassék.

Végül megállapítást nyert az is, hogy a föld színétől 2-3 arasznyira vágott kukorica szár töveivel nagyon sok hernyó elkerül az elpusztítást így a tarló valóságos melegágy a következő évi fertőzésnek, a minnek a megakadályozása véget a kukorica szárát mindenkor közvetlenül a földszinénél a gyökerkorona fölött kell elvágni.

A városi tanács felhívja a gazdaközönséget, hogy a fenti rendelkezéseknek a jövő évi július hó 1-ig annál is inkább tegyen eleget, mert mulasztás esetén a birtokában talált kukoricaszár, vagy ízék, költségére hatóságilag fog megsemmisíteni, — s egyben ellene a kihágási eljárás is meg fog indítani.

Szabadkán, 1917 évi szept. 15. t. t. ü.

A városi tanács.

A szabadkai kir. Járásbíróság.

Pk. 5146/1917. szám.

Hirdetmény.

A szabadkai kir. járásbíróság közölni bírri teszi, hogy az állítólag előzőleg követező okirat Szabadkán 1909 szept. 11-én költ, 1910 márc. hó 10-én leg. 1000 korona és 6000 korona összegű dr. Murgulovics Lyubomiráné hódmezővásárhelyi és Konstantin Sándorné Miloszávyevics Julia hódmezővásárhelyi lakosok által kibocsájtott és elfogadott minőségben aláírt, — néh. Kolozs el. Károlyné sz. Miloszávyevics Szmiljka hagyatékához tartozó kettő drb. Váti megsemmisítése iránt az eljárást Kolozs el. Károly nyugalmazott árvaszéki jegyző szabadkai iktos kérelmére a nyilatkozatban tett. Ennél fogva felhívja az említett okirat birtokosát, hogy a jelen hirdetménynek a Budapesti Közlönyben történt harmadzori beiktatását követő naptól számított 45 nap alatt az okirat a bíróságnál mutassa be, mert ellenkező esetben a bíróság azt a jézett határidő letelte után a folyamodó új kérelmére semmibe fogja nyilvánítani. Szabadka 1917. augusztus 30. napán.

Dr. Mamuzsich s. k. jegyző.

A kiadvány hitelűl:

Kovács s. k. kezelő. P. H.

Egy jó házból való fiut fizetéssel felvesz a SZENT ANTAL nyomda.

IZLÉSES ÉS OLCÓ ÜZLETI LEVÉL-
::: PAPIROK ES BORITÉKOK A :::
SZENT-ANTAL
KÖNYVNYOMDÁBAN
..... SZEREZHEŐK BE.

Intézetünk részére egy megbízható szolgát felvesszünk, rokkant katona előnyben részesül. Bővebbet a Keresztények Hiteiszövetkezeténél Kölcsey-u. 248. sz. **3 szőlőtörő napszámba kiadó.** VIII. kör, Gerő-utca 114. szám alatt

A cs. és kir. 23. gyalogezred HADIALBUMA.
Szerkesztette: Kun József Jenő tart. főhadnagy.
1050 harctéri kép és rajz, 100 érdekes cikk és vers.
A világháboru első két évében kiuntetett és elesett 23. as hősök irásba és képen megörökítve.
300 autogram uralkodóktól, hadvezérektől és ezredbeliektől. ::
A számos diszes kiállítás csoportképen több mint 3000 ezredbeli arc képe taláih. tó.
Ara 20 kor. Megrendelhető: Kun József Jenő főhadnagynál, Tábori posta 632.

Horvát Országos Bank R. T. fiókja, Szabadka.
Központ: Osijek Fiókok: Szabadka, Zagreb, Karlovac, Novi Orlkvenica.
Beszétett alaptőke 10.000.000 és tartalékalap 2.000.000 K.
Elfogad: betéteket könyvescékrekre és folyószámlán a legkedvezőbb feltételek mellett. — A betétekre a moratórium rendelkezései nem vonatkoznak és azok megállapodás szerint fizetnek ki.
Vesz és elad: mindenféle értékpapírokat (állami címleteket, zálogleveleket, sorsjegyeket stb.) külföldi éro- és papírpénzeket és az összes egyéb értékeket napi áron.
= Atvesz letétbe és kezelésre értékpapírokat. =
Folyósít: Jelzálogkölesönöket földbirtokra és nagyobb városokban házakra. || Kibocsájt: 4% és 5% (utóbbiak 3% nyereménnyel) pupillaris biztanságu, adómentes, mindenféle óvadék céljaira alkalmas zálogleveleket.
FINANCIROZ ipari és kereskedelmi vállalatokat, végez birtokparcellázásokat és elfogad ingatlanokra vonatkozó komissionális megbizásokat.
VÉGI, LEGELŐNYÖSEBB feltételek mellett az összes banküzleteket, továbbá bürzei és komissionális megbizásokat.
Aruosztály. Árusít előnyös áron: legjobb belföldi gyártmányu arató, fűkaszálo- és vetőgépeket, cséplőgépgarnitúrákat kukorica-kapáló és sormivelő ekéket, boronákat, szecsakavágó-, dáráló-, valamint egyéb gazdasági gépeket.